PATENDIAMET

EUIPO
EUROOPA LIIDU
INTELLEKTUAALOMANDI AMET

Kohast saab kvaliteedimärk:

geotähised käsitöö- ja tööstustoodetele

Mis on geograafiline tähis ja **miks seda vaja on?**

Geograafiline tähis ehk geotähis on üks **intellektuaalomandi liik.**

Geotähisega kaitstakse sellise toote nimetust, mis on toodetud **kindlas piirkonnas** ja mille **omadused või maine** on selle piirkonnaga tihedalt seotud.

Erilised omadused, mis geotähisena kaitset väärivad, võivad tuleneda nii **piirkonna loodusest** kui ka **kohalikust oskusteabest** või **traditsioonilisest tootmisviisist.**

Geotähisena kaitstud nimetus kaubal on kinnitus selle **kvaliteedi ja ehtsuse kohta**

Ostes geotähise märgiga kaupu, saavad tarbijad **kindluse,** et tooted on pärit konkreetsest piirkonnast ja on valmistatud kohalikke traditsioone järgides.

Nii aitab geotähiste süsteem **võidelda võltskaubanduse ja odavate koopiatega.**

Geotähised annavad ka **hoogu kohalikule majandusele,** aitavad säilitada piirkondlikku kultuuripärandit, traditsioonilisi tootmisviise ja oskusteavet.

Prantsusmaalt Velay piirkonnast pärinevad savid on kaitstud EL-i geotähisena.

Foto: Adobe Stock

Mis ei sobi geotähiseks?

Nimetus, mis on muutunud üldnimetuseks

Nii ei saa kaitsta nime, mida kasutatakse juba terve tooteliigi kohta, isegi kui see nimi pärines algselt kindlast piirkonnast.

Nimetus, mis on liiga sarnane EL-i varasema geotähisega või mõne tuntud varasema kaubamärgiga

Selline tähis võib tarbijat toote päritolu või olemuse osas eksitada.

Eri liiki geotähised

Geotähiseid on kahte liiki.

Veinide, piiritusjookide ja põllumajandustoodete nimetused

Käsitöö- ja tööstustoodete nimetused

„Sõir“ on kaitstud geograafiline tähis.
Foto: Kristi Rebane

EDASINE puudutab **käsitöö- ja tööstustoodete** geotähiseid, sest just nende registreerimisega tegeleb Patendiamet. Toidu ja jookidega seotud geotähiste kohta saad abi **Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.**

Käsitöötoodete all peetakse silmas tooteid, mis valmivad kas täielikult käsitsi või osaliselt digitaalsete või mehhaaniliste vahendite abil.

Tööstustooted on tooted, mida valmistatakse standarditud viisil, sealhulgas seeriatootmises ja masinaid kasutades.

Geotähise kaitset võib taotleda näiteks **keraamikale, klaasile, tekstiilile, ehetele, muusikainstrumentidele jne.** Juba registreeritud geotähiseid näeb andmebaasist **GIview.**

Limoges'i portselan
Foto: Adobe Stock

Mis tingimustele peab kaitstav toode vastama?

Käsitöö- või tööstustoote nimetuse saab geotähisena registreerida, kui:

1. **toode pärineb konkreetsest kohast, piirkonnast või riigist.** Geograafiline ala peab olema täpselt määratletud, kasutades kas loodus- või halduspiire;

2. **toote kvaliteet, maine või muu omadus on seotud selle geograafilise päritoluga.** Toote kindlatel omadustel peab olema tugev seos konkreetse kohaga. Need omadused võivad olla seotud kohaliku loodusega (nt ilmastiku või pinnasega) või tuleneda käsitöö- ja tootmistraditsioonist;

3. **vähemalt üks tootmisetapp toimub selles geograafilises piirkonnas.** Kogu toodet ei pea määratud piirkonnas algusest lõpuni valmistama, kuid seal peab toimuma vähemalt üks tootmisetappidest. Pane tähele! Tootmisetapiks ei loeta lõpptoote pakendamist ja ladustamist.

Kes saab geotähist taotleda?

Oluline on mõista, et erinevalt kaubamärgist või muust loomevarast on geotähis kollektiivne õigus.

Geotähise registreerimine **ei anna nimetuse kasutamise ainuõigust** sellele tootjale, kes registreerimistaotluse esitas. Seda võivad kasutada **kõik, kelle toode vastab** geotähise tingimustele.

Hea teada! Taotlust esitav tootjarühm võib olla mistahes õiguslikus vormis, näiteks MTÜ.

Enamasti esitabki taotluse **tootjarühm** ehk ühendus, kuhu peamiselt kuuluvad ühe ja sama tootega eri tootmisetappides tegelevad tootjad.

Teatud juhtudel saab taotluse esitada ka üksiktootja või Eesti kohaliku omavalitsuse üksus, nende maakondlik liit või muu ühendus või ettevõtluse edendamise eesmärgil tegutsev juriidiline isik.

Kuhu taotlus esitada?

PATENDIAMET **EUIPO**

Geotähise registreerimine toimub kahes etapis. Esmalt vaatab taotluse läbi **Patendiamet** ja seejärel **Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO),** kes teeb lõpliku otsuse nimetuse registreerimise kohta.

Geotähise taotlus tuleb esitada **elektrooniliselt EUIPO süsteemi GI Portal kaudu,** kust leiab kõik taotluse esitamiseks vajalikud vormid. Pärast taotluse esitamist saadab Patendiamet riigilõivu tasumise info.

Pane tähele!
Kogu taotlust puudutav suhtlus taotleja, Patendiameti ja EUIPO vahel käib GI Portali kaudu.

Mis dokumendid esitada?

Geotähise taotlemisel tuleb esitada need dokumendid:

1. **tootespetsifikaat.** Selles dokumendis kirjeldab taotleja põhjalikult tingimusi, millele nimetust kandev toode peab vastama. Esitatakse taotletav nimetus ja toote liik ning kirjeldatakse määratletud geograafilise piirkonna ja toote omaduste vahelist seost. Välja tuleb tuua ka tootmismeetodite ja -etappide kirjeldus ning vajadusel teave pakendamise või märgistamise erinõuete kohta;

2. **koonddokument.** See on tootespetsifikaadi ülevaatlik kokkuvõte, kus on kirjas põhilised andmed: geotähisena kaitstav nimetus, toote liik, toote kirjeldus, geograafilise piirkonna täpne määratlus ning toote ja piirkonna vahelise seose kirjeldus;

3. **täiendavad andmed ja dokumendid.** Need puudutavad andmeid taotleja ja järelevalveasutuse kohta, vajadusel teavet geotähise kasutamise või kaitse piirangute kohta ning mistahes muud asjakohast teavet.

Mis saab pärast taotluse esitamist?

1

Esmalt kontrollib Patendiamet, kas GI Portali kaudu esitatud taotlus vastab nõuetele.

2

Kui kõik on korras, **avaldab amet selle oma kodulehel,** et huvitatud isikutel oleks võimalik soovi korral vastuväiteid esitada.

3

Kui **vastuväide esitatakse,** antakse pooltele aega kokkuleppele jõuda.

4

Pärast seda **teeb amet otsuse** taotlus heaks kiita või tagasi lükata.

5

Kui taotlus kiidetakse heaks, **saadab amet selle EUIPO-le edasi.**

6

EUIPO kontrollib omakorda taotlust ja viib läbi liidu tasandil vastuväitemenetluse

7

Seejärel **teeb EUIPO lõpliku otsuse ja avaldab** geotähise liidu registris.

Pärast geotähise registreerimist on seda võimalik teatud tingimustel **muuta või tühistada.**

Kus ja kui kaua kaitse kehtib?

Geotähise kaitse kehtib alates selle registrisse kandmisest kogu Euroopa Liidus tähtajatult.

Kuidas registreeritud tähist kasutada?

Kui tootja soovib geotähist oma toodetel kasutada, tuleb selleks taotleda **luba Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametilt** (TTJA). Selleks tuleb esitada TTJA-le kinnitus selle kohta, et toode vastab tootespetsifikaadile.

Kinnituse eestikeelse vormi leiab EUIPO lehelt. Kui esitatud andmed vastavad geotähise registreeringule, väljastab TTJA **elektroonilise loa geotähise kasutamiseks.**

Kes teeb järelevalvet?

Käsitöö- ja tööstustoodete geotähiste kasutamise üle teeb Eestis järelevalvet **TTJA.** Järelevalvet tehakse toodetele, mida Eestis ladustatakse või veetakse, levitatakse või pakutakse hulgi- ja jaemüügiks, sealhulgas e-kaubanduses.

Hea teada! Ka tootjarühmad ise saavad võimalikust rikkumisest TTJA-le teada anda. Kui TTJA tuvastab rikkumise, saab ta rakendada järelevalvemeetmeid.

Kasulikud allikad

1. **GI Hub:** EUIPO veebileht, kust leiab igakülgset infot geotähiste kohta, sh vastused korduma kippuvatele küsimustele
2. **GIview:** EL-i geotähiste andmebaas
3. **EUIPO suunised** käsitöönduslike ja tööstustoodete geograafiliste tähiste kohta
4. **GI Portal:** taotluse esitamise portaal
5. Taotluse koostamist abistavad **allalaaditavad vormid**
6. Euroopa Parlamendi ja nõukogu **määrus (EL) 2023/2411**
7. **Euroopa Komisjoni veebileht** käsitöö- ja tööstustoodete geotähiste kohta
8. **Patendiamet:** Geograafiline tähis